

A Megyei Könyvtárigazgatók Tanácsának munkája 1987-1988-ban

Takács Miklós

A Tanács a tárgyalat időszakban is megtartotta ügyrendjének azt az előírását, hogy évente legalább két alkalommal összeül, sőt 1988-ban három tanácskozás megszervezésére is sor került. Ha figyelembe vesszük, hogy ebben az időszakban jött létre, - kezdetben teljesen megegyező tagsági részvétellel - a "Könyvtárak Gazdasági Társasága", - amely ugyancsak rendszeresen ülésezett -, a megyei könyvtárigazgatók ebben a két évben bőséges alkalmat kaptak az előterjesztett témák megvitatására, tapasztalataik kicserélésére.

E rövid beszámoló nem vállalkozik az ülések eredményességének, vagy hatékonyságának minőségi értékelésére. Ehhez nehéz is lenne objektív mérőeszközt találni. A hozzászólásokban, a levélváltásokban és a folyosói beszélgetésekben azonban visszatérően fogalmazódott meg az az igény, - néha a kritika is -, hogy szánjon a Tanács egy-egy könyvtárügyi, vagy könyvtárpolitikai kérdés megtárgyalására hosszabb időt, ne zárjon le gyors és rögtönzött megállapításokkal egyetlen előterjesztést sem, legyen több idő a napirendek alapos elemzésére. A krónikás úgy érzi, hogy ennek az igénynek sem sikerült hiánytalanul megfelelni, bár a kívánságok szerint valamennyi tanácsülés több, mint egy-napos volt.

1987. május 19-én Budapesten a megyeszékhelyek jogi információellátásának helyzetét vitatta meg a Tanács. A jelentést *Kenyeri* Katatin és *Sz. Nagy* Lajos terjesztette az ülés elé. Az alapos és terjedelmes összefoglalást még ugyanebben az évben közölte a szakajtó is. (Könyvtári Figyelő, 1987, 6. sz. 611-628. p.)

Az élénk vitában a résztvevők elsődleges feladatként határozták meg, hogy a megyeszékhelyek bírósági és ügyészségi könyvtárainak körültekintő selejtezésére mielőbb sor kerüljön, és az átnézett állományokból mindenhol gondoljanak a megyei könyvtári gyűjtemények esetleges kiegészítésére.

Ugyancsak egyöntetű támogatást kapott a jelentésnek az a megállapítása, hogy a jogi szakkönyvtárak, (- ha vannak -), mind a könyvtártechnikai feladatok, mind a jogi információs szolgáltatások fejlesztése terén a megyei könyvtárakra kell, hogy támaszkodjanak, hiszen a könyvtárak közötti együttműködés szervezésében és a szolgáltatások fejlesztésének, közvetítésének és hozzáférhetőségének biztosításában ennek a könyvtárnak van (lehet) kiemelt szerepe.

Elismerést kaptak azok a megyei könyvtárak, amelyek a jogi információellátásban kezdeményező módon vállalkoztak az Országgyűlési Könyvtár szolgáltatásainak közvetítésére és mindezt megelőzően az országos szolgáltatásokról célratörő és rendszeres tájékoztatást adtak a szóba jöhető érdeklődőknek.

Vályi Gábortól ezen a tanácsülésen kaptak az igazgatók igen részletes és ígéretes tájékoztatást a Soros-Alapítvány könyvtárakat érintő terveinek alakulásáról, az igények felméréséről, az ajánlott programokról, a kilátásokról, stb.

Az Igazgatói Tanács 1987. évi második ülésének november 18-19-én Tata adott otthont. A szokásoknak megfelelően először a vendéglátó megye kulturális sajtóságairól és gondjairól hallgatott meg egy előadást a testület. *Harsányi* Lászlóné, a megyei tanács művelődési osztályának vezetője részletesen és kendőzetlenül mondta el az országos helyzetképpel többnyire megegyező megyei helyzet örömeit és kudarcait.

A tanácsülés fő napirendje az a jelentés volt, amelyet szakmánk képviselői az MSZMP KB Agitációs és Propaganda Bizottságának a részére készítettek, és amelyet - nyomtatékkal szólva a határozati javaslatokról és a Művelődési Minisztérium ezzel kapcsolatos intézkedési tervéről - *Villangó* István főosztályvezető, - nem is annyira vitaanyagként, mint inkább tájékoztatásként - terjesztett a könyvtárigazgatók elé. Az ülést követően ez az anyag is széles nyilvánosságot kapott. "Jelentés a magyar könyvtárügy helyzetéről és fejlesztési feladatairól" címmel a Könyvtáros közölte /1988. 6. sz. 317-325. p./, így ebben a beszámolóban, - figyelembe véve az azóta eltelt időt, a történeteket - a szöveg fogadta tásáról és a hozzászólásokról fölösleges beszélnünk.

A tatai tanácskozás különleges jelentőséggel azért bír, mert a második napon sorra került tájékoztatók és bemutatók a számítógépes kölcsönzési rendszerekről, a gépi kinalatról, a megvalósítás feltételeiről, az elmaradottságunk feletti elkeseredést, és régen kívánatos indulatokat és tettvágyat váltottak ki a megyei hálózatok vezetőiből. Ennek köszönhetően fogalmazódott meg az a közös szándék is, hogy az előbbre lépés érdekében rövid időn belül létre kell hozni egy olyan gazdasági közösséget (társulást), amely saját pénzalappal, vállalkozói lehetőségekkel, az összefogásban rejlő kedvezőbb fellépési és tárgyalási pozíciókkal megkönnyíti az egyes könyvtárak fejlesztési terveinek megvalósítását is. (E tanácskozást követően, 1988. január 17-én jöttek össze a megyei könyvtárak igazgatói, hogy a közös gazdasági és szakmai érdekeik megvalósítására, az erre irányuló együttes tevékenység összehangolására ún. "Gazdasági Társaság" létrehozásáról szándéknyilatkozatot tegyenek. A jogi előkészítés után a szerződés okmányait 1988. április 26-án a húsz alapító tag, - 19 megyei könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója - alá is írta.)

A tatai tanácsülés befejezésül meghallgatta a KMK osztályvezetőinek az 1988-as munkatervek elkészítéséhez előterjesztett részletes és tartalmas javaslatait.

1988. április 26-27-én az igazgatói továbbképzéshez kapcsolódóan a tanácsülés foglalkozott az MM Könyvtári Osztályának előterjesztésében a könyvtári szolgáltatások árképzésével, a beiratkozási és késedelmi díjak megállapításával, a vállalkozásszerű könyvtári munkák bevételeivel, stb. Nemcsak az időhiány volt az oka, hogy ezekben a kérdésekben a tanács tagjai nem tudtak kialakítani azonos véleményt. A Könyvtári Osztály a vitát követően közreadott egy útmutatót, amely ajánlásokat tartalmaz a könyvtári szolgáltatások árképzéséhez, de - valljuk be - ezen a téren azóta is a változatosság a legszembetűnőbb jellemző az intézmények gyakorlatában. Vannak, akik e jellemzőt egyáltalán nem tartják elítélendőnek. Mi is úgy érezzük, hogy a többször igényelt "egységesség" megteremtésének elmaradása az ország általános gazdasági helyzetének bizonytalan mozgásával, vagy mozdulatlanságával, a költségvetési kiszolgáltatottsággal

függ össze. Szakszerűbb előkészítő munka és tartalmasabb diskurzusok sem orvosolhatják jelenleg ennek a területnek a rendezetlenségeit. Marad a remény, amely szerint a hönőhajtott kibontakozás egyértelműen helyet szorít az alapszolgáltatások minőségének és ezek teljesszerű ingyenességének.

1988. szeptember 20-21-én Tiszafüreden jöttek össze az Igazgatói Tanács tagjai. A napirendre tűzött témák igényelték, hogy a tanácsülésen a megyei könyvtárak módszertani osztályainak vezetői és a megyei tanácsok művelődési osztályainak illetékes előadói is részt vegyenek.

Az első napon a kétszintű államigazgatás általános bevezetéséről kezdődött vita, a második napon *Sóron* László "Jelentés a közművelődési és az iskolai könyvtárak ellátási rendszeréről" címmel ismertette azt az előterjesztést, amelyet a miniszteri értekezlet részére állított össze az MM Könyvtári Osztálya.

Az első témához - előre felkért hozzászólásként - annak a négy megyének /Fejér, Komárom, Szolnok, Vas/ a tanács- és könyvtári szakemberei mondták el tapasztalataikat, ahol - kísérletként - már a kétszintű tanács- igazgatás gyakorlatát folytatják. Sem a bevezető előadás, sem a hozzászólások heves és mélyenszántó vitát nem váltottak ki; a napirendnek inkább tájékoztató jellege volt. Úgy tűnt, hogy az igazgatói kar bölcs előrelátással veszi tudomásul: a közigazgatásnak ez az átszervezése a területi könyvtári szervezetet és ellátást lényegében és hátrányosan nem érinti.

A Könyvtári Osztály előterjesztéséhez a hozzászólók további kiegészítéseket és módosítási javaslatokat fűztek. Kár lenne tagadni, hogy a téma tárgyalását átlengte az az indokolt kishitűség, amely - a körülmények ismeretében - "a miniszteri értekezletnek" keresztelt fórum potenciája iránt megnyilvánult.

Takács Miklós, - aki hat évig megszakitás nélkül töltötte be az elnöki tiszteket, - ezen a tanácsülésen - a tanács ügyrendi előírásaira hivatkozva - kérte felmentését. Ezt köszönettel megkapta. A tanács tagjai új elnöknek négy évi időtartamra egyhangúan *Szita* Ferencet, a kaposvári Megyei Könyvtár igazgatóját választották meg.

A beszámolási időszak utolsó tanácsülésére **1988. november 15-16-án Salgótarjánban** került sor. A tanácskozás különlegességét az a tény adta, hogy a megyei hálózatok irányítói egy példaszerű nagyságrendben és elrendezésben épült, vadonatúj megyei könyvtár vendégszeretét élvezhették. Összefogott és fegyelmezett vitában "szentesítették" a miniszteri értekezletre készült és átdolgozott jelentést a közművelődési és iskolai könyvtárak ellátási rendszeréről, és minden alkalmat felhasználtak arra, hogy a salgótarjáni tapasztalatokból minél többet összegyűjtsenek.

A hivatalos program része volt az is, hogy az Igazgatói Tanács tagjai itt vettek búcsút *Juhász* Jenő könyvtári osztályvezetőtől, akit 1988. november 1-jétől az Állami Gorkij Könyvtár főigazgatójává neveztek ki. Az elmúlt két évben az Igazgató Tanács tagjai között három új könyvtárigazgatót üdvözölhetünk: *Draho*s Istvánné a Pest Megyei Könyvtár, *Kovács* Tibor a nyiregyházi Mórucz Zsigmond Megyei Könyvtár, *Balázs* Béla a zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyvtár igazgatójaként kapcsolódott be a közös munkába.

Az Igazgatói Tanácsból egy kollégánk vált ki véglegesen: *Németh* Lászlót, a zalaegerszegi Deák Ferenc Megyei Könyvtár igazgatóját 1988. március 14-én Pózván kísértük el utolsó útjára.